

ZGODBA O KONCU SERIUZA SILOWITIJA

Helena Fošnjar

drugebesede
|||||

otherwords
|||||

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Helena Fošnjar

ZGODBA O KONCU SERIUZA SILOWITIJA

Zgodba je povzeta po zapisih Artema Jasnowitija, ki je bil najzvestejši podanik slavnega vojvode, obenem pa tudi njegov pisar.

Seriuž Silowiti je bil mlad vojvoda. Vodil je ogromno vojsko Dežel Sivih in Modrih Voda. O slavi njegovih vojakov se je znova in znova razlegal glas preko vsega takrat znanega sveta. V pričujoči zgodbi Silowiti doživi bridki konec. Skoraj do samega konca je ob njem stala vsa njegova vojska. To je bila najmogočnejša vojska, ki se je v povestih tistih svetov kdaj zbrala. A stopila je en dan pred mesto, ko se je morala nehati bojevati.

Četrty teden je tekkel, kar znašel se je v tej tragični zgodbi Seriuž Silowiti, eden najslavnejših ljudi, kar jih je tiste dni preštevalo Sonce pod nebom. Zgodilo se je nepričakovano, a trume vojakov, zbrane z vseh vetrov, so bile lačne boja.

Nekega dne so čete, ki so šle ob bok samemu Silowitiju, v odkrivanju novih dežel, v dalji uzrle tujo vojsko. Hitrost in usklajenost gibov njihovih v redu belih vrancev, je budila čud med težko konjenico Silowitijevih enot. Med njih konjeniki so izstopali nekakšni čudni lokostrelci. Njihovi loki so bili majhni, a v tulcih na ramenih so nosili dolge jeklene puščice. Njihova oprava ni bila zgolj brezhibno kovana, bila je tudi lepa. Vsak vojak Silowitijeve vojske je bilo bogato napravljen in vsak vojak je bil zmeraj sit in nikoli žejen. Bili so malodane neranljivi, a tudi težki in počasni. Njegove bitke so trajale dolgo. Bile so polne zapletenih strateških odločitev, a poraza ta vojska še ni poznala.

Takoj je Silowiti sijajnim četam konjenikov poslal naproti sla, hiter jezdec je zdirjal vzdolž soteske, ki jo je večer odeval v zlatorumeno. Nosil je sporočilo: "Jaz sem Seriuž Silowiti in moja vojska je najmočnejša pod Soncem. Prihajamo v miru. Ne zahtevamo vaših zakladov. Z vami bomo delili vašo zemljo, vaše rudnike in mline na vodah. In tako vi, plemeniti rod, boste deležni vsega bogastva zgodovine dežel Sivih in Modrih Voda ter milosti krone njih vladarja, Radimirja Bojewanega."

Ko je sel tako prebral sporočilo, se je zazrl čez tujo vojsko in lesk nje oklepov ga je oklepil. Nihče od njih ni rekel niti besede, zgolj nemo so strmeli vanj. V naslednjem, enem hipu, so konjeniki zategnili uzde, pešci pa stopili v en korak, ki stresel je tla. Napotili so se nazaj skozi sotesko, nihče njih se ni enkrat samkrat uzrl k slu.

Silowiti je vedel, da ni dobil odgovora, še preden se je sel s pomenljivim pogledom k Silowitiju vrnil. Vojska je v počasnem, mogočnem ritmu šla za neznano, v sijaj odeto vojsko. Nastopila je tema, prižgali so bakle, niso imeli v navadi z začetkom noči vstopati na tuje ozemlje.

Hladen jutranji veter je zaigral ob pečine in naznanil zarjo, ko se je vojska, ki se je premikala vzdolž bolj in bolj ozke soteske, da ni konjenik mogel jezdit ob konjeniku, povzpela na suho ravan. V dalji je nekaj sijalo kot mogočen dragulj.

Naslednji dan je ostro sonce sušilo grla Silowitijevim vojakom. Sonce se je pnelo čez dan brez enega oblaka. Ko se je že spuščalo za oddaljene gore, je Silowiti sprevidel, da je tisti dragulj mesto, od koder je bila vojska, ki so jo srečali poprejšnji dan. Bil je prevzet, a bil je vojskovodja. Močnejše je spodbodel konja in zaklical počez: "Še nocoj bomo nočili pred zidovi tega mesta." Med vojake se je naselil nemir. A kaj, ko najbrž niso vedeli, kar vedel je Silowiti, da le malo tako velikih in sijajnih mest je človekov duh znal umeti, in da bi ga potlej njegova roka zgraditi znala.

Prišli so pred mesto. Seriuž je čakal še ves teden. Vse izvidnice je dal poklicati v tabor. Vse topove, tudi najtežje, je pričakal, da prikotalili so se iz zaledja. Naslednji dan poslal je pred mestna vrata dar. Ne toliko bogat, kot mogočen v svojem čudesu, kroglo iz kremenca vseh barv neba, šlo mu je za pripoznanje. Stal je tam od noči polne lune, do noči njenega mrka.

In je v jutru naslednjega dne poslal k mestnim vratom sla, da sporoči, da čaka boj, da je tukaj ves. Grozil je, saj zdelo se mu je, da zavrniti njegov dar, je žalitev za slavo Dežel Sivih in Modrih Voda. Sel, Ribizel Solza, se je vrnil, ne da rabil svoje bi pero. Proti večeru je objahal tabor, da vidi, kako kaj duh stoji med vojaki. Tišina, ki je ni bil vajen, ga je spremljala, sodi piva so bili vsi še na vozovih. Ko spustila se je noč, je sedel s svetovalci in poveljniki svojih čet. Vedeli so, da so vojaki, in da jim kaj dosti drugega kot bojevati se, ni preostalo. "Jutri, ko odbije sedmo, bomo dali vojski ukaz. Ko se zmračí, udarimo po njih. Toča ognja se bo usula nadnje," so sklenili.

Dolgo je tistega dne padal mrak na ravan. Ko je lok sonca zapustil nebo, so se iz nebroja topov dvignile ognjene krogle. Pol noči je njegovo silno topništvo žarilo svod, ki se je vzpenjal visoko nad mesto. Kakor da bi v hipu izgubile ves svoj vek, so se ognjene krogle spreminjale v prah, ko treščile so v obzidje mesta. Silowiti je zmajeval z glavo, ko gledal je te salve: "Moji topničarji včasih skozi boje so me vodili, ne da mi migniti s prstom bi bilo potrebno." Kasneje tisto noč si lahko slišal, kako sodi piva se vale po taboru. Slišal si lahko, kako teče v grla, a ne žalostinkam, ne opogumljajočim pripovedim o slavni zgodovini vojske, ni bilo moč prisluhniti.

Zarja, a Silowiti je ostal v šotoru. Morda bi bilo modro obrniti konje, ga je iskala misel, a prevzet je bil nad zvoniki katedral za belimi zidovi. Dal si je nabrusiti ostroge, nato je zajahal konja. Jahal je vzdolž obzidja in ves dan je potreboval, da bi ga zvečer vendarle obkrožil. Videl mnogo je čudes, nekatera je obudil iz spominov na pripovedovanja o slavi in modrostih starega sveta. Mislil je na svojo vojsko: "Nobenih junakov, razen mene. Kako utrujeno je to kraljestvo. Nikogar ni, ki bi znal nositi besedo. Samo ukazi, povelja, sklonjene glave in molk. Je to ves svet, ki ga poznam? Zgodovina kakor devica lega z mano v posteljo vsak dan, ki ga živim. A, kdo je ta, ki bo poslednji stopil pred obzidje takega sijaja?"

Ko prignal je svojega vrlega konja v tabor, je k njemu stopil eden poveljnikov, ter mu dejal, da bi morda veljalo pripeljati učenjake in njih knjige v tabor. Morda bi oni lahko umeli, kako prebiti to nesrečo med tu in bogastvom onkraj. "Voditi knjižnico na bojišče", je vzkipek Seriuž: "že dolgo spoznano kot zabloda. Učiti se na bojišču, ko trepetal vendar vsak še za svoje življenje bo? Voziti dragocena znanja po dežju, po blatnih kolovozih, mimo neukih roparskih tolpa? Nikoli, moj dragi vojak!"

Ko je tisti dan pred spanjem iskal svoj mir, se je spomnil neke zgodbe, ki mu jo je v ranih letih pripovedoval njegov prvi učitelj, Ničja Owedeni. Da je nekoč nek vojskovodja osvajal neko veličastno mesto. Povsem ga je obkolil in obleganje je trajalo dolge mesece. V bojih je obupaval, a lepota mesta mu ni dovolila, da bi se umaknil. Ko se krokarji požrli zadnje ostanke njegovih zlakotnih vojakov in so miši izžrle šotore in vrvi na katapultih, je naposled sam stopil pred vrata tistega mesta. Vrata so se mu na stežaj odprla, stopil je skozi, nato nikoli več nihče ni slišal zanj.

Zbal se je te iste usode. Lahko se je videl, kako mu iznenada na bojišču pušica prestrelí grlo ali pa kako ga v umazanih ječah sovraga dan za dnem pri živem telesu žrejo podgane. "Nič se ne more zgoditi brez boja", je še pomislil, preden je počasi zaprl oči.

Kakor skorajda vsako, je Silowiti tudi to jutro stopal med svojimi četami. V vojski je vladal red in vedrih obrazov so ga pozdravljali vojaki, ko je stopal mimo njih. Bil je vesel, da vojski ni padel pogum in ne vnema, potem ko so tisto noč tako nemočno strmeli v nepremagljivo zidovje tega mesta. Ko je bil za trenutek sam, se je sklonil k tlam in v dlan je vzel pest posušene prsti.

Dvignil se je, počasi je razprl prste in jel gledati kako ta med njimi sipi nazaj k tlom. Temno oko je začela polniti solza, dolgo se je v zbirala v njegovi globini in nato iznenada in v celoti, kot debela kaplja poletnega dežja, padla na suho prst in se vanjo izgubila.

Pomnili ga bodo svetovi, to je že zdavnaj vedel. Kolikšen razcvet in omiko je vil preko sveta. Bil je sam ta, ki je v prazen svet sejal znanja stoletij. Šel je nazaj v svoj šotor, sedel na svoj skromen stol. Zakril si je lica z dlanmi, naslonil komolce na kolena in zazdelo se mu je, kakor da je okamenel. Življenje, ujeto med to, kar je in kar želi biti, je izgubilo ravnotežje.

Minila sta še dva dneva in noči, mrzli vetrovi, so v večerih naznanjali konec poletja. Konec je bilo tretjega tedna, kar so prispeli na to ravan. Seriuž Silowiti je vsej vojski zaukazal pospraviti tabor, ter da naj ga ob sončnem vzhodu pričakajo v zboru in postrojeni. In stopil je mlad vojvoda prednje šele, ko se je končno zdanilo. Bil je skop v besedah: "Vrnite se domov, sam se bom domov vrnil sam, ko sam bom osvojil to mesto!" Med vojaki ni bilo nikogar, ki upal ali znal bi mu ugovarjati. Zgolj z veliko žalostjo so se poslavljali od njega, ko stopal je med njimi, in počasi so se vili v kolono. Spuščali so se v tisto isto sotesko, sotesko nesrečnega srečanja, iz nje se slišal je žalosten napjev. Pred njimi so na obzorju stali visoki, bohotni sivi oblaki, polni dežja. Njih podoba mnogim mrakobne slutnje je le okrepila.

Silowiti je dolgo gledal za njimi, čez mnoge prelaze jih je še videval, ko so se kakor srebrna reka izgubljali v medli otožni silhueti pečin in grap. Ko se je zadnji top zvrnil preko zadnjega prelaza, je skozi ruso brado osamljenega vojvode zavela sapa in zdelo se mu je, da v njej vonja morje. Polagoma, celo nekoliko okorno, ves v polni bojni opravi, se je obrnil. Ostala sta samo še on in mesto. Stopil je korak bližje in mesto je bilo bližje. Stopil je še en korak in tako počasi naprej. Ni potreboval dosti, da je mesto zakrilo vse koder je mogel zreti, tako blizu mu je prišel. Vedel je, da tu se bo ustavil. Vzel je iz nožnice meč, ga skrbno zgladil z usnjenim trakom, ga krepko prijel z obema rokama in ga z vso močjo, kar je je premogel, zarinil v suha tla pred sabo. Koder je zrl, povsod so se vzpenjali visoki zidovi, uprti na strma skalovja. Preko zidov so rasli mogočni in utrjeni stražni stolpi.

Odpel si je oklep in si odvezal čelado ter jo snel. Odpasal si je srebrne ščitnike kolen in vse pozorno zložil ob sebe. Trenutek je zastal, nato pa glasno in gromovito spregovoril: "Jaz sem Seriuž Silowiti. V svojem življenju sem osvojil mnoge dežele. Vse sem odrešil stoletij tiranij, boleznih in bed. Med ljudi sem nosil zdravje, milost in ljubezen. Ampak nikoli v življenju nisem spoznal, da je med tem, kar osvajam in mano še nekaj, kar sem zmeraj spregledal. Tu mimo sem zmeraj drl v največjem zaletu svojih konjenikov. Spregledal sem, da še nikoli v svojem življenju nisem premagal nečesa, kar bi me premagovalo samo. To, v kar od tukaj zrem, me premaguje. Duh stoletij me bo pomnil, a sam sem premagan. Do tod sem stopil zato, da me lasten pogled na vaše mesto dotolče. Moj konec je tu, moj konec je to, od koder zrem v vas. Slava zgodovini Dežel Sivih in Modrih Voda."

Tu je končal. Kakor, da bi se nekaj skupin zbeganih vrabcev pognalo s kakšnih skalnatih pečin, tako so jeklene puščice vzdramile oblačno nebo. Ko so prebijale Seriuža Silowitija in mršile suho prst ob njem, so poslednje besede največjega vojskovodje pod Soncem bile: "Hvala, vaša milost."

Na mestu, kjer je potlej gnil, je zraslo veliko drevo z bogato krošnjo. Tisoče in tisoče vej je dalo zavetje pticam, ki so tu našle svoj novi dom. S pticami je prišla pesem in ravan je ozelenela.